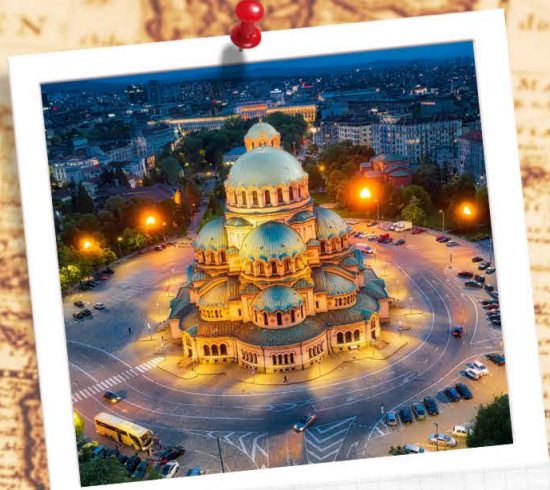

Наукові перспективи
Видавнича група

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

у рамках роботи Видавничої групи
"Наукові перспективи"

Матеріали XXXVI Міжнародної науково-
практичної конференції (07 вересня 2023 року,
м. Софія (Болгарія) дистанційно)

В Мирного небі!
Більшої України!

Синиця А.
старший викладач,
*Бердянський державний педагогічний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Кітаєва Г.
магістрантка 1 курсу
Кафедри прикладної психології та логопедії,
*Бердянський державний педагогічний університет
м. Запоріжжя, Україна*

РОЛЬ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ

Питання розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку привертає увагу дослідників різних поколінь, зокрема розвиток зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовленням (далі - ЗНМ). Це пов'язано із збільшенням дітей даною мовленнєвою патологією в Україні. У період дошкільного дитинства відбувається становлення та розвиток зв'язного мовлення в силу особливої чутливості до мовленнєвих явищ, інтересу до осмислення мовленнєвого досвіду, спілкування. Згідно нормативно-правовим документам, а саме «Базовий компонент дошкільної освіти», «Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушенням мовленнєвого розвитку» наголошують на обов'язковій логопедичній допомозі дітям із ЗНМ [1; 3]. Ми вважаємо, що саме ігрові технології можуть бути ефективним засобом

розвитку та корекції зв'язного мовлення у комплексі логопедичної допомоги дітям дошкільного віку із ЗНМ.

Особливостям розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку, присвячені роботи вітчизняних науковців в області спеціальної педагогіки (Б.Гриншпун, Т.Волосовец, І. Зиміна, Г. Жаренкова, Н. Жукова, Р. Левіна, Е. Мастюкова, С. Міронова, Є. Соботович, В.Тарасун, В.Тищенко, Т. Філічева, Г. Чіркiна та ін.). Спонтанний мовленнєвий розвиток дітей з ЗНМ має уповільнений та своєрідний характер, через що окремі ланки мовленнєвої системи довгий час залишаються несформованими (Л. Виготський, А. Лурія, Л. Халілова та ін.). Проблема розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ достатньо досліджена, проте пошук ефективних засобів продовжується досі.

Загалом у вітчизняній логопедії загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ) розглядається як різні складні мовленнєві розлади у дітей із нормальним слухом і первинно збереженим інтелектом [логопедія підручник]. При загальному недорозвиненні мовлення у дитини порушене формування всіх компонентів мовленнєвої системи (словниковий запас, граматична будова мовлення, зв'язне мовлення, фонематичні процеси та вимова звуків) внаслідок порушення сприймання та вимови фонем при нормальному слухові та відносно збереженому інтелекті, вказує вітчизняна дослідниця Р. Левіна [4].

Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗНМ представлена в працях Р.Левіної, Т. Філічевої, Г. Чиркіної, О. Грибової і ін. Як відомо зі спеціальної літератури, найбільш частими в структурі порушення у дітей з мовленнєвими патологіями є труднощі комунікації, негативні емоційні переживання при усвідомленні обмежень пов'язаних зі станом

здоров'я (К. Лебединська, О. Мастюкова, І. Левченко, Г. Грибанова). При загальному недорозвиненні мовлення спостерігаються різні складні мовленнєві розлади, при яких у дітей порушено формування всіх компонентів мовленнєвої системи, що відносяться до звукової і смислової сторін.

Загальне недорозвинення мовлення має різні ступені прояву. В межах психолого-педагогічного підходу виділяють три рівні мовленнєвого розвитку:

I рівень – лепетне мовлення. Він характеризується повним невмінням правильно вимовляти звук або групу звуків. Дитина не володіє загальнозживаними засобами спілкування. Для вираження прохання, думки вдається до міміки і жестів, окремих комбінацій і звуконаслідування. Цей рівень обумовлений нестійкою артикуляцією і низькими можливостями слухового розпізнавання фону.

II рівень – обумовлений початком розвитку фразового мовлення. Для мовлення на цьому рівні характерні численні спотворення звуків, заміни, змішання, уподібнення складів. Діти з другим рівнем ЗНМ можуть правильно відтворювати слова різної складової структури. Проте, у них часто спостерігається випадання звуків, неправильна вимова.

III рівень – розгорнуте фразове мовлення з елементами недорозвинення лексики, граматичної будови і фонетики. Діти з таким рівнем мовленнєвого розвитку використовують найчастіше прості речення, не користуються способами словотворення, майже не вживають складних мовленнєвих конструкцій [4].

Питаннями розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку займалися А. Бородіч, Т.Ладиженська, М.Лаврік, Ф.Сохіна, Т.Філічева та ін. В.Глухів, М.Ілляшенко, О.Ушакова, Є.Смирнова та ін. дослідники вважають, що

необхідна умова мовленнєвого розвитку та підготовки дітей до майбутнього шкільного навчання є формування усвідомленого, логічного, граматично правильного, послідовного мовлення у дітей дошкільного віку, тобто зв'язного мовлення [2].

Період дошкільного віку є одним із найбільш значимих періодів розвитку дитини взагалі, зокрема формування та розвитку мовлення, зокрема зв'язного мовлення дитини із ЗНМ. Провідним видом діяльності у цей період вчені-психологи та педагоги (Л.Виготський, О.Лурія, О.Корнєв, Є.Соботович та ін.) визначають ігрову діяльність. Спираючись на це ми можемо передбачити, що саме використання ігрових технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку ЗНМ, матиме позитивний результат.

Ігрові технології є складовою частиною педагогічних технологій, які активно застосовуються під час організації лого-корекційного процесу. Проблема застосування ігрових технологій в освітньому процесі в педагогічній теорії і практиці не нова. Розробкою теорії гри, її методологічних основ, з'ясуванням її соціальної природи, значення для розвитку учня займалися Л. Виготський, А. Леонтьєв, Д. Ельконін та ін. В даний час ігрові технології викликають величезний інтерес. Ігрова форма піднесення матеріалу найбільше відповідає психологічним можливостям дошкільнят, зокрема дітей дошкільного віку із ЗНМ. Вправи, які репрезентують дітям під час гри, не втомлюють їх, не викликають негативних реакцій та відмови від виконання у разі невдачі. Ігрова форма допомагає тривалий час утримувати інтерес дитини, підвищує мотиваційну готовність дітей, підтримує позитивний емоційний настрій дитини [5].

Отже, проблема розвитку мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ вимагає пошуку нових засобів впливу на дитину, що сприятиме розвитку та корекції зв'язного мовлення такої дитини. Вважаємо ігрові технології ефективним засобом корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку із ЗНМ роль яких неможливо переоцінити. Застосування ігрових технологій повністю відповідають особливостям розвитку дитини у період дошкільного дитинства та забезпечують врахування усіх викликів, що виникають перед логопедом, який працює з дитиною із ЗНМ. Роль ігрових технологій у лого-корекційній роботі з дошкільниками з ЗНМ на нашу думку не можливо переоцінити.

Дослідження не претендує на вичерпність і його перспективу вбачаємо у поглибленні змісту напряму дослідження стосовного застосування ігрових технологій як засобу розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти [Електронний ресурс] // Законодавство. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Воробйова, В.К. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей з системним недорозвиненням мови: К: Транзит книга, 2010. 158с.
3. Концепція розвитку інклюзивної освіти : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 1 жовтня 2010 р. № 912 [Електронний ресурс] // Законодавство. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation /Ser_osv/9189/

4. Логопедія: підручник / За ред. М. К. Шеремет. Вид 3-тє, перер. та допов. Київ: Видавничий дім “Слово”. 2015. 776 с.

5. Рібцун Ю. В. Сучасні ігрові технології логопедичної допомоги дітям із порушеннями мовлення // Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД : зб. наук. пр. – ПереяславХмельницький, 2013. – С. 132–133.

